

GABRIJELA ŠIMIĆ

**MARIJANA
ŽUPANIĆ BENIĆ**

**LUTKA –
DODIR MITA I
STVARNOSTI**

Gabrijela Šimić, Duh potepuha Petrice Kerempuha, 2026.
suho filcana nepredena vuna, papirna glina, tkanina, žica, 55 × 30 cm

LUTKA – DODIR MITA I STVARNOSTI

Lutka kao umjetnička forma je medij u kojem se spajaju kiparstvo, teatar i ljudska mašta. Od paleolitskih Venera do suvremenih hiperrealističkih skulptura, lutka prati ljudsku civilizaciju kao materijalno ogledalo naših mitova. Ona je objekt u koji čovječanstvo projicira svoje strahove, želje, ideale ljepote, ali i potrebu za kontrolom nad životom i smrću. Kao umjetnička forma ona djeluje u dimen-

Marijana Županić Benić, *Till Eulenspiegel*, 2026.
marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache,
žica, drvo, tkanina, akril), 70 × 10 × 10 cm

ziji stvarnosti kao opipljivi dokument vremena te u dimenziji mitskog kao nositelj univerzalnih bezvremenskih priča. Ta mitološka dimenzija lutke nadilazi vlastitu materijalnost i postaje arhetip koji prenosi univerzalne vrijednosti i ljudske sudbine. A kada lutki damo „ulogu“ samosvojnog skulptorskog djela unutar galerijskog prostora, ona prestaje biti „alatkom glume“ i transformira se u trodimenzionalni objekt visoke estetske, konceptualne i zanatske vrijednosti. Ta dualnost lutke jasno se apostrofira konceptom izložbe koju nam donose dvije iznimne umjetnice – **Gabrijela Šimić** i **Marijana Županić Benić**. Recen-tnim lutkarskim formama predstavljaju kompleksan medij tranzicije, metafore i društvene kritike koji ne zaobilazi niti jednu generaciju. Izložba postaje točka susreta, dodir mita i stvarnosti, postavljajući pitanje: „Gdje prestaje materijalni objekt, a gdje počinje magija priče koju lutka pripovijeda?“ Njihova lutka postaje fascinantna vizualna forma koja premošćuje jaz između onoga što sanjamo i onoga što živimo. Autorice dokidaju i granicu između primijenjene kazališne umjetnosti i visoke autonomne plastike, čineći je skulptorskom formom koja pred njih postavlja jedinstvene tehničke i estetske zahtjeve. Taj snažan ontološki paradoks – istovremeno funkcioniranje lutke kao neživog predmeta i kao živog bića – postaje provokativan koncept koji duboko zadire u njezino antropološko, psihološko i umjetničko značenje. Izložba je zamišljena kao cjelovit kulturno-umjetnički i edukativni program koji kroz participativni model nastoji približiti publici izražajnu snagu ovog medija. Jedinstvenost Gabrijeline i Marijanine lutke očituje se u njejoj multimedijalnosti, jer u isto vrijeme ona je objekt i subjekt percepcije, materijalna forma, ali i aktivan nositelj ideje koju publika iščitava i interpretira. A kako bismo razumjeli njezinu dualnu prirodu, autorice nas vode kroz njezinu ontogenezu – od sakralnih objekata i idola starih kultura, preko europske marionete, ginjola, maske i samostojeće figurine do višesegmentne instalacije-scenografije. Omogućavaju nam promotriti lutku na razmeđu likovnosti, sceničnosti i simboličke interpretacije svijeta.

Upravo takva je lutka **Gabrijele Šimić**, autorice poznate po izradi čudesnih lutaka inspiriranih mitologijom i fantastičnim bićima. Gabrijela se oblikovanjem u glini bavi od djetinjstva, a strast prema fantastičnoj književnosti, mitovima i narodnim predajama oblikovala je njen jedinstveni umjetnički stil koji se temelji na senzibilitetu modeliranja likova pažljivom karakterizacijom geste, odjeće i fizionomije, snažne mitske i arhetipske dimenzije. U tehničkom i taktilnom smislu on se odlikuje oblikovanjem inovativnom sinergijom materijala – polimernom i papirnom glinom koju koristi za lice i fine anatomske detalje te žičanom konstrukcijom koja lutkama daje fleksibilnost i mogućnost poziranja. Lutke Gabrijela odijeva bogatom teksturom tkanina, vune i prirodnih materijala koje koristi za odjeću i kosu, dajući im tako organsku i taktilnu kvalitetu. Motivski pak, odabrane lutke mogle bi predstaviti zajedničkim nazivljem „Aetas critica“ (Kritično doba), kojim autorica naziva i jednu od svojih lutkarskih kompozicija. Ovaj latinski izraz, koji se povijesno koristio kao medicinski sinonim za velike tjelesne i životne promjene, a označava i razdoblje preispitivanja i ocjenjivanja starih djela, postaje ovdje vizualna metafora osjetljivosti i tranzicije, kojom Gabrijelina lutka uspostavlja i važan povijesni kontinuitet. Naime u Muzeju Prigorja istodobno se prikazuju povijesne lutke iz predstave „Petrica Kerempuh i spametni osel“ (1920.) koja se smatra ključnim trenutkom u povijesti hrvatskoga lutkarstva, jer je njome započelo profesionalno marionetsko kazalište u Zagrebu, za koje je likovne skice izradio slikar Ljubo Babić. Potaknuta ovim naslijeđem, Gabrijela izrađuje unikatnu lutku pod nazivom Duh potepuha Petrice Kerempuha, ispravljajući nepravdu hrvatskog lutkarstva koje nije iskoristilo Petričin potencijal i zaživjelo ga kao hrvatski pandan tradicionalnim europskim komičnim likovima poput Pulcinelle ili Kašpárka. Uz Petricu, Gabrijela napuče izložbeni prostor i drugim likovima iz hrvatskih predaja i narodne književnosti: *Markulesom*, *Šumskim deklama* i *Švaržićem*. Tu su i *Vile*, *Vodenjak* i *Boginja Živa* – figure koje utjelovljuju prirodne elemente, preobražene iz mitskih arhetipova u simbole suvremenog društvenog konteksta. Posebno participativno mjesto zauzima instalacija s kazališnim zavjesama i zrcalom uz koje se nalazi maska lakrdijaša. Posjetitelji su pozvani isprobati je, ogledati se s njom u zrcalu transformirani u pučkoga zabavljača, ludu ili trbuhozborca. Jer, iako maska skriva, unutar ovog koncepta ona zapravo razotkriva naše skrivene i potisnute namjere, emocije i želje.

Transformativni proces preoblikovanja stvarnosti promjenama funkcije materijala, forme, kao i samog značenja lutke kao umjetničkog djela utkan je snažno i u likovni rukopis **Marijane Županić Benić**. Njezine marionete, usklađeno korespondirajući s Gabrijelinim lutkama

unutar pomno promišljenog prostornog koncepta, nadrastaju uske žanrovske okvire lutkarstva i pozicioniraju lutku kao autonomni umjetnički objekt, likovnu skulpturu i medij oštrog društvene kritike. Kroz naglašenu stilizaciju, preciznost oblikovanja i odmak od naturalizma, autorica gradi univerzalni narativ o trajnim obrascima ljudskog ponašanja koji čini pol „stvarnosti“ očitovan u njihovom simplificiranom prikazu, a koji stoji nasuprot mitskom kojeg oblikuju kolektivni arhetipovi i povijesno naslijeđe. Taj se konceptijski susret mita i stvarnosti najsnažnije očituje u dvjema ključnim arhetipskim figurama – Petrici Kerempuhu i Tillu Eulenspiegelu. Kao pučki zabavljači i subverzivni komentatori, oni u ovom postavu nisu puka ilustracija folklora, već su aktivni akteri suvremenih prizora. Okruženi tipiziranim marionetama naše svakodnevice, poput *Petricinih žena*, marioneta kojima autorica predstavlja tipične ženske arhetipove, oni koriste humor, ironiju i satiru kao britke instrumente za razotkrivanje društvenih maski – licemjerja, taštine i mehanizama moći, spajajući pritom hrvatski i širi europski kulturni prostor. A središnji impuls izložbenog postava generira monumentalna instalacija-scenografija Majke Zemlje. Ova gigantska marioneta, oblikovana organskim volumenom te hibridnom glavom koja spaja floru i faunu, utjelovljuje prirodu kao staru i moćnu silu. Njezina suknja postaje pozornica za četiri manje lutke koje predstavljaju ljude čija je egzistencija doslovno i metaforički ovisna o sustavu koji ih nosi. Izrađena primarno recikliranjem materijala, samim činom stvaranja zagovara ideju obnove i održivosti, glasno preispitujući našu odgovornost prema planetu. Zapravo, cijeli galerijski prostor preobražen je u scensku situaciju u mirovanju. Pažljiv raspored figura, njihovi međudodnosi i vizualne napetosti uvlače posjetitelja u živo polje pogleda i skrivenih narativa, omogućavajući izložbi zadržati najdragocjenije od lutkarskog medija – intenzivan osjećaj unutarnje dinamike i stalne mogućnosti oživljavanja.

Zapravo, cijeli galerijski prostor preobražen je u scensku situaciju u mirovanju. Pažljiv raspored figura, njihovi međudodnosi i vizualne napetosti uvlače posjetitelja u živo polje pogleda i skrivenih narativa, omogućavajući izložbi zadržati najdragocjenije od lutkarskog medija: intenzivan osjećaj unutarnje dinamike i stalne mogućnosti oživljavanja, ostavljajući nas pred lutkama koje govore glasnije od živih aktera. Koje će nekom začudnom lutkarskom magijom, poput Petrice koji je „odšetao“ s vlastite izložbe u drugi galerijski prostor, spojiti povijest, mitologiju i izvedbenu inovaciju, u kojoj će izaći iz uskih žanrovskih okvira i potvrditi svoj rod kao moćan i sugestivan medij suvremene umjetnosti.

Sanda Stanačev Bajzek

Gabrijela Šimić, *Svi smo mi lakrdijaši* (dio instalacije), 2026., papirna glina, tkanina, drvo, 161 × 230 cm

Gabrijela Šimić, *Petrica* (ručna lutka), 2026.
papirna glina, tkanina, polimerna glina, 40 × 23 cm

Gabrijela Šimić, *Aetas critica* (ludina palica), 2026.
suho filcana nepredena vuna, čipka, 31 × 37 cm

Gabrijela Šimić, Umivanje cvijećem, 2024., papirna glina, polimerna glina, žica, 41 × 20 cm

Gabrijela Šimić, **Svarožić/Švaržić** (marioneta), 2025., suho filcana nepredena vuna, vuna, polimerna glina, 60 × 25 cm

Gabrijela Šimić, **Vodenjak**, 2025., polimerna glina, žica, suho filcana nepredena vuna, 73 × 14 cm

Gabrijela Šimić, **Markulesa, šumske dekle i jedan uspavani miš**, 2025., polimerna glina, vuna, tkanina, suho filcana nepredena vuna, 49 × 26 cm

Gabrijela Šimić, **Živa**, 2025., polimerna glina, suho filcana nepredena vuna, 41 × 13 cm

Gabrijela Šimić, Sveta Lucija, 2024., papirna glina, polimerna glina, kaširani papir, 39,5 × 19 cm

Marijana Županić Benić, *Majka Zemlja*, 2026., marioneta/scenografija, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 230×100×100 cm

Marijana Županić Benić, *Petrica Kerempuh*, 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 65 × 10 × 10 cm

Marijana Županić Benić, *Stara (Staure – Ki bi hudič na suheh kostih oglabal.)*, 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 60 × 10 × 10 cm

Marijana Županić Benić, *Povučena (Koja nikaj ne govori? Nemam veselja znjum.)*, 2025., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 70 × 20 × 20 cm

Marijana Županić Benić, *Djevica (Neoskrunjena deklica – Gde pa je? Ljubezni Gospod)*, 2025., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 60 × 10 × 10 cm

Marijana Županić Benić, *Udovica* (*Vdovica – rada gospoduje, a tega ne trpim.*), 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 70 × 15 × 10 cm

Marijana Županić Benić, *Bogata (Bogata – Vekoma od penez svojih berbra.)* 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 65 × 20 × 15 cm

Marijana Županić Benić, *Mračna (Mersku – Moram ju odurjavati.)*, 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 65 × 15 × 15 cm

Marijana Županić Benić, *Sirota (Siromaška – Ne hrani me.)* 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 57 × 10 × 10 cm

Gabrijela Šimić (Zagreb, 1976.), modna dizajnerica i kostimografinja, već gotovo 25 godina stvara lutke i njihove čarobne svjetove. Od 2004. godine izlaže na samostalnim i skupnim izložbama u Hrvatskoj i inozemstvu, vodi radionice te sudjeluje na brojnim projektima i festivalima. U svojem radu često odabire oživotvoriti motive i likove iz bogatstva hrvatske baštine i tradicije (narodnih predaja i običaja, praslavenske mitologije i bajki) te arhetipove, spajajući tradicijske motive sa suvremenim kontekstom. Prilikom izrade lutaka kombinira različite tehnike i materijale, najviše polimernu glinu, vunu i papirnu glinu. Djeluje i pod pseudonimom Vilenica Savska. Članica je ULUPUH-a (Hrvatska udruga likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti), HULULK-a (Hrvatska udruga likovnih umjetnika i likovnih kritičara) i HZSU-a (Hrvatska zajednica samostalnih umjetnika).

POPIS RADOVA

Duh potepuha Petrice Kerempuha, 2026., suho filcana nepredena vuna, papirna glina, tkanina, žica, 55 × 30 cm
Svarožić/Švaržić (marioneta), 2025., suho filcana nepredena vuna, vuna, polimerna glina, 60 × 25 cm
Aetas critica (ludina palica), 2026., suho filcana nepredena vuna, čipka, 31 × 37 cm
Svi smo mi lakrdijaši (instalacija), 2026., papirna glina, tkanina, drvo, 161 × 230 cm
Markulesa, šumske dekle i jedan uspavani miš, 2025., polimerna glina, vuna, tkanina, suho filcana nepredena vuna, 49 × 26 cm
Vodenjak, 2025., polimerna glina, žica, suho filcana nepredena vuna, 73 × 14 cm
Petrica (ručna lutka), 2026., papirna glina, tkanina, polimerna glina, 40 × 23 cm
Sveta Lucija, 2024., papirna glina, polimerna glina, kaširani papir, 39,5 × 19 cm
Živa, 2025., polimerna glina, suho filcana nepredena vuna, 41 × 13 cm
Umivanje cvijećem, 2024., papirna glina, polimerna glina, žica, 41 × 20 cm
Iza maske, 2026., papirna glina, suho filcana nepredena vuna, kaširanje, karton, stiropor, žica, 98 × 53 × 37 cm
Jezerkinja, 2026., polimerna glina, žica, suho filcana nepredena vuna 53 × 13 cm
San o kraljevstvu, 2025., suho filcana nepredena vuna, 91 × 30 cm,
Nadmarioneta, 2026., karton, papir, drvo, papirna glina, žica, 172 × 51 cm
Triptih priča, 2026., suho filcana vuna, polimerna glina, papir, tkanina, 13 × 19 cm, 24 × 19 cm, 13 × 19 cm
Folie à trois, 2026., suho filcana nepredena vuna, polimerna glina, žica, 46 × 27 cm

Marijana Županić Benić izvanredna je profesorica na Katedri umjetničkog područja Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te pročelnica Odsjeka za odgojiteljske studije. Doktorirala je pedagogiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Umjetničkim i umjetničko-pedagoškim radom bavi se više od 25 godina, baveći se vizualnim kazalištem i kazalištem poetskih slika. Izlagala je svoje radove na dvanaest samostalnih i brojnim skupnim i međunarodnim izložbama te kreirala lutke i scenografiju za lutkarske predstave. Članica je ULUPUH-a i predsjednica Sekcije za oblikovanje igračaka i lutaka, zatim HDLU-a i UNIMA-e. Kustosica je dviju izložbi ULUPUH-ove sekcije za igračke i lutke „Tragom lutke” i „Životopis lutke”. Autorica je knjiga „O lutkama i lutkarstvu” i „Lutka/r/stvo i dijete”. Godine 2022. osnovala je i pokrenula lutkarski festival Učiteljskog fakulteta LUF UF, koji promiče lutkarstvo među odgojiteljima, učiteljima i studentima. Uz umjetnički i umjetničko-pedagoški rad bavi se i znanstvenim radom posebice istraživanjima u umjetničkom području te objavljuje znanstvene i stručne radove iz područja pedagogije, metodike likovne kulture, dječjeg likovnog stvaralaštva, lutkarstva i istraživanja u umjetničkom području (Art based research). Godine 2025. dobila je godišnju nagradu ULUPUH-a za najbolji izložbeni projekt kao kustosica, autorica ideje i postava za izložbu „Životopis lutke”.

marijana.z.benic@gmail.com
<https://www.marijanazupanicbenic.com/>
<https://www.luf-uf.com/>

POPIS RADOVA

Majka Zemlja, 2026., marioneta/scenografija, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 230 × 100 × 100 cm

Till Eulenspiegel, 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 70 × 10 × 10 cm

Petrica Kerempuh, 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 65 × 10 × 10 cm

U nastavku slijede likovi „**Petričinih žena**” inspiriranih djelom *Petrica Kerempuh* iliti *Čini i življenje človeka prokšenoga* na kajkavskom Jakoba Lovrenčića u kojem Lovrenčić na duhovit način opisuje zašto Petrica Kerempuh nije bio oženjen te navodi tipove žena (Lovrenčićev opis je u zagradi italic):

Djevica (*Neoskrunjena deklica – Gde pa je? Ljubezni Gospod*), 2025., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 60 × 10 × 10 cm

Udovica (*Vdovica – rada gospoduje, a tega ne trpim.*), 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 70 × 15 × 10 cm

Stara (*Staura – Ki bi hudič na suheh kostih oglabal.*), 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 60 × 10 × 10 cm

Raskošna (*Plodna – Čini mi mnogo skerbih.*) 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 60 × 20 × 20 cm

Bogata (*Bogata – Vekoma od penez svojeh berbra.*) 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 65 × 20 × 15 cm

Sirota (*Siromaška – Ne hrani me.*) 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 57 × 10 × 10 cm

Lijepa (*Lepa – Dobim na jate administratorov.*), 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 70 × 20 × 15 cm

Mračna (*Mersku – Moram ju odurjavati.*), 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 65 × 15 × 15 cm

Povučena (*Koja nikaj ne govori? Nemam veselja znjum.*) 2025., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 70 × 20 × 20 cm

Pomodna (*Alla mode gallant – Dene me na bogečku palicu*) 2026., marioneta, kombinirana tehnika (stiropor, papir mache, žica, drvo, tkanina, akril), 65 × 20 × 20 cm

GABRIJELA ŠIMIĆ – MARIJANA ŽUPANIĆ BENIĆ

LUTKA – DODIR MITA I STVARNOSTI

NAKLADNIK: Muzej Prigorja • ZA NAKLADNIKA: Morena Želja Želle • PREDGOVOR: Sanda Stanačev Bajzek • FOTOGRAFIJE: Gabriijela Šimić (vlastiti radovi), Marijana Županić Benić (vlastiti radovi)

LIKOVNO OBLIKOVANJE: Tomislav Mrčić • SLOG I PRIPREMA ZA TISAK: Ovum • TISAK: Graforad • NAKLADA: 150 komada

ISBN 978-953-8584-27-5 (MEKI UVEZ) | ISBN 978-953-8584-28-2 (PDF)

STRUČNA KONCEPCIJA IZLOŽBE I LIKOVNI POSTAV: Sanda Stanačev Bajzek

TEHNIČKI POSTAV IZLOŽBE: Josip Kovačević • 3D VIRTUALNI RAZGLED: Mario Dokša

Sesvete, Trg Dragutina Domjanića 5 • 3. – 17. rujna 2026. godine

Izložba je ostvarena sredstvima Gradskog ureda za kulturu i civilno društvo Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske

2026. | 40. SEZONA

JANA KARAUŁA, IVONA KATALINIĆ MIKLEŽ, 1. – 17. travnja

ANDREA HOJNIK FIŠIĆ, KREŠIMIR RAJKI, 23. travnja – 8. svibnja

TOMISLAV BUNTAK, 14. – 29. svibnja

MARIJANA ŽUPANIĆ BENIĆ, GABRIJELA ŠIMIĆ, 3. – 17. rujna

ROBERT GOJEVIĆ, 22. rujna – 5. listopada

KORALJKA KOVAČ, 8. – 22. listopada

SMILJANA BREZOVEC MEŠTRIĆ, 5. – 19. studenog

VILIM SVEČNJAK, 26. studenog – 11. prosinca

SESVETSKI LIKOVNI UMJETNICI I GOSTI, 17. prosinca 2026. – 28. siječnja 2027.

Galerija Kuriya Muzeja Prigorja od 1986. godine aktivno sudjeluje u oblikovanju sesvetske i zagrebačke likovne scene. Tijekom godina u njezinu je prostoru realizirano oko tristo samostalnih i skupnih izložbi, na kojima su se predstavili brojni umjetnici – od autora „Sesvetskog likovnog kruga” do istaknutih imena poput Jadranke Fatur, Vere Dajht Kralj, Vinka Fabrisa, Milene Lah, Vinka Fištera, Rudolfa Labaša, kao i mnogih drugih. Izložbe su popraćene stručnim kritikama i osvrtima uglednih autora, među kojima se ističu Matko Peić, Vladimir Bužančić, Oka Ričko, Josip Škunca, Zdenko Rus, Nada Križić, Nikola Albaneže i Milan Bešlić.

PROGRAM GALERIJE KURIJA ZA 2026. GODINU ODABRAO JE SAVJET GALERIJE U SASTAVU: Feđa Gavrilović, David Kelčec, Sanda Stanačev Bajzek, Barbara Vujanović i Tomislav Dilber

VODITELJICA PROGRAMA: Maša Štrbac